

Bijlage 3

Verslag

Natuurtoets Landgoed De Emsterhof

Datum: 4 augustus 2015
Auteur: Ir. Alex Tabak
Opdrachtgever: Landgoed De Emsterhof

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding en doel.....	3
1.2 Ligging onderzoeksgebied.....	3
2 Huidige situatie en gewenste ontwikkelingen.....	4
2.1 Beschrijving huidige situatie.....	4
2.2 Gewenste ontwikkelingen.....	6
3 Flora- en Faunawet.....	8
3.1 Werkwijze.....	8
3.2 Huidig voorkomen beschermde soorten.....	8
3.2.1 Vaatplanten.....	8
3.2.2 Broedvogels.....	8
3.2.3 Vleermuizen.....	8
3.2.4 Grondgebonden zoogdieren.....	9
3.2.5 Amfibieën.....	9
3.2.6 Reptielen.....	9
3.2.7 Overige beschermde soorten.....	10
3.3 Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten.....	10
3.3.1 Mogelijke storende factoren door het initiatief.....	10
3.3.2 Broedvogels.....	10
3.3.3 Grondgebonden zoogdieren.....	10
3.3.4 Reptielen.....	10
3.4 Toetsing aan de Flora- en Faunawet.....	11
3.5 Ecologisch werkprotocol.....	11
3.6 Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing.....	11
3.7 Positieve effecten op soorten flora en fauna.....	12
4 Gelders Natuurnetwerk (GNN).....	13
4.1 Inleiding.....	13
4.2 Toetsingskader.....	13
4.3 Ligging plangebied ten opzichte van de GNN en GO.....	14
4.4 Mogelijke effecten op het GNN en GO.....	15
4.5 Effectbeschrijving en -beoordeling.....	16
4.5.1 Vermindering areaal en kwaliteit van bestaande natuur.....	16
4.5.2 Verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.....	16
4.6 Versterking kwaliteit van de GNN en GO door de voorgenomen maatregelen.....	16
5 Conclusies.....	18
5.1 Flora- en faunawet.....	18
5.2 Gelders Natuurnetwerk.....	18
6 Bronnen.....	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Voor de realisatie van Landgoed De Emsterhof bij Emst (gemeente Epe) is een bestemmingsplanherziening noodzakelijk, waarbij rekening gehouden moet worden met de natuurwetgeving. Voor goedkeuring dient de ecologische waarde van het plangebied voldoende inzichtelijk te zijn. Relevante richtlijnen in dit kader zijn de Flora- en Faunawet en het Gelders Natuurnetwerk (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur). Het plangebied ligt meer dan 2,6 km van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, effecten hierop kunnen op voorhand worden uitgesloten.

1.2 Ligging onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt in de provincie Gelderland, ten noordoosten van het dorp Emst.

Afbeelding 1: Globale ligging onderzoeksgebied Landgoed Emsterhof (rood omcirkeld) (Bron: Google Earth)

2 Huidige situatie en gewenste ontwikkelingen

2.1 Beschrijving huidige situatie

De boerderij De Emsterhof is gelegen aan de Brinkerweg 27 aan de oostkant van Emst in een landelijk omgeving. De Emsterhof is in maart 2000 aangekocht door de familie Bokma. Tussen 2000 en 2011 is het grondgebied van De Emsterhof gegroeid van 4,73 ha naar een totale oppervlakte van 11.4 hectare. De familie Bokma woont in de boerderij en heeft een kleinschalig veebedrijf met schapen en Brandrode runderen.

De boerderij De Emsterhof valt buiten het onderzoeksgebied. Hier vinden geen ontwikkelingen plaats.

De volgende onderdelen vormen het onderzoeksgebied:

Het overgrote deel van het huidige terrein aan de noordzijde van de boerderij bestaat uit (vochtig) weiland en hooiland, doorsneden door een aantal sloten begroeid met oevervegetatie en/of ruigte.

Ten oosten van de Emsterhof ligt het Vossenbroek, dat binnen de EHS valt en grotendeels in eigendom is van Gelders Landschap. Een klein deel van het Vossenbroek is in eigendom van de Emsterhof. Dit perceel bestaat uit nat elzenbroekbos onder invloed van kwel. Typische plantensoorten hier zijn kale jonker, holpijp, valeriaan en pitrus. De percelen aan de zuidzijde van de boerderij liggen op de enk en zijn als grasland in gebruik. De boerderij zelf ligt op de overgang van de enk naar het beekdal.

De historische toegangslaan met oude eiken (lokaal bekend als "Het Allee") leidt vanaf de Westendorperweg naar de Emsterhof. De plantensoorten die ter plaatse voorkomen zijn indicatoren van (oudere) bossen, zoals hengel, gewone salomonszegel, dubbelloof en wilde kamperfoelie.

Aan de oostzijde van het landgoed, is in het grasland naast het Vossenbroek een poel gegraven. Hier groeit liesgras, fioringras en watertorkruid.

Aan de westzijde worden de percelen van De Emsterhof begrensd door het "Baronnenlijntje", de oude spoorlijn van Apeldoorn naar Hattem. Dit tracé is inmiddels al meerdere decennia buiten gebruik en eind negentiger jaren omgevormd tot een fiets/wandelpad.

Aan de noordzijde grenst de Emsterhof aan twee erven. Aan de overzijde van het fietspad ligt een klein perceel waar een poel is gerealiseerd in een elzenbosje. De zuidoostzijde wordt deels begrensd door de toegangsweg tot De Emsterhof. Aan de oostzijde hiervan ligt een perceel bouwland van ca. 1,15 ha. Het terrein wordt aan de zuidzijde begrensd door de Brinkerweg.

Afbeelding 2: Begrenzing landgoed.

Afbeelding 3: Impressies onderzoeksgebied Landgoed Emsterhof. Het Allee (links) en graslanden (rechts).

Afbeelding 4: Impressies onderzoeksgebied Landgoed Emsterhof. Poel in het grasland naast het Vossenbroek (links) en het bosgebied Vossenbroek in ontwikkeling(rechts).

2.2 Gewenste ontwikkelingen

De familie Bokma heeft het initiatief genomen om de Emsterhof door te ontwikkelen tot een nieuw landgoed. Dit initiatief komt voort uit de wens tot verdere integratie van natuurontwikkeling en extensief beheer via veehouderij in combinatie met het aanbieden van een aantrekkelijke omgeving voor de gebruikers van het buitengebied. De initiatiefnemers hebben het voornemen om op de huidige locatie een nieuw agrarisch landgoed te realiseren met drie wooneenheden en dit indien mogelijk te combineren met kleinschalig aanbod van zorg.

De volgende maatregelen zijn onderdeel van het inrichtingsplan en kunnen mogelijk effecten hebben op de vigerende natuurwetgeving:

Nieuwe woningen

- Er worden drie nieuwe woningen gebouwd.
- Twee nieuwe woningen komen tegen de bosrand te liggen op een verhoging waarvoor het maaiveld ter plekke zal worden opgehoogd tot het peil van het Allee.
- De plek is zo gekozen dat ze op de overgang van bos naar weide komen op geringe afstand van de enk.
- De derde wooneenheid wordt in de buurt van het bestaande erf gesitueerd en kan fungeren als beheerderswoning.
- Om de tuinen van alle woningen komt geen hekwerk. De tuinen zullen min of meer onopgemerkt overgaan in het omringende landschap. Elke woning krijgt een eigen stuk terrein van ca. 1500 m².

Het Allee

- De eikenlaan, het Allee, blijft behouden en krijgt zijn functie als ontsluitingsweg terug. Er worden geen bomen gekapt. Hooguit enkele slecht vitale bomen worden gerooid. De weg blijft onverhard en er wordt geen verlichting toegepast. De twee nieuwe woningen aan de bosrand worden via het Allee ontsloten.

Landschap en natuurontwikkeling

- Ontwikkelen van vochtig hooiland (ca. 2 ha) op basis van ecologische en landschappelijke potenties. De meeste ecologische potentie is te verwachten op de lager gelegen gronden ten noorden en oosten van de bestaande boerderij. Hiervoor worden inrichtingsmaatregelen getroffen.
- Inrichtingsmaatregelen: gedeeltelijk afgraven bovenlaag en vernatten, waarbij schoon water (uit het gebied) wordt opgevangen op het laagste punt van het gebied, nabij het retentiegebied ten oosten van het Allee.
- De bomensingels in het natte natuurgebied worden ingeplant met essen, elzen en eiken. Eventueel kan er ook struweel voorkomen.

- Door de natte weide op enkele plekken uit te graven wordt het wateroppervlak vergroot. Hier ontstaan een aantal grotere en kleine poelen met stilstaand water in een vernet gebied.
- In het plan is uitgegaan van het tracé van de bestaande A-watergang. De oevers van de A-watergang worden zodanig ingericht dat hier natuurlijke flauwe oevers ontstaan.
- De poel in het bosje in het noorden van het onderzoeksgebied, aan de westzijde van het fietspad wordt opgeknapt.
- Totaal wordt er 5 ha nieuwe natuur gerealiseerd.
- Totaal wordt minimaal 2 ha bos en struweel gerealiseerd.
- De te realiseren natuurdoeltypen sluiten aan op het Gebiedsplan Natuur en Landschap.
- Bij de boerderij wordt een boomgaard aangeplant met hoogstamfruitbomen van diverse soorten. De boomgaard ligt tegen de achterkant van de boerderij waar men via de oprijlaan naar toe rijdt.
- Aanplant 'rafelige' bomensingels in het grasland ten noorden van de boerderij.
- Wat incidentele aanplant langs de buitengrenzen van de agrarische percelen om aan de NSW-voorwaarden voor rangschikking te voldoen.

Afbeelding 5: inrichtingsplan Landgoed Emsterhof

3 Flora- en Faunawet

3.1 Werkwijze

Het onderzoek bestaat uit een literatuurstudie ondersteund door een veldbezoek met een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Een habitatgeschiktheidsbeoordeling vindt plaats om vast te stellen of het aannemelijk is dat beschermde soorten van de Flora- en Faunawet voorkomen, gezien de aanwezige biotopen. Het betreft geen volledige veldinventarisatie, omdat mogelijk niet alle soorten zijn te vinden bij een eenmalig veldbezoek. Tijdens het veldbezoek is in het bijzonder aandacht besteed aan sporen, nesten en holtes in bomen die duiden op de aanwezigheid van beschermde diersoorten. De aanwezigheid van beschermde planten is bepaald door geschikte biotopen te inventariseren.

Het veldbezoek heeft op 23 juni plaatsgevonden, het was bewolkt met motregen, de temperatuur was ongeveer 19 graden Celsius.

In de onderstaande paragrafen geven een overzicht van beschermde soorten die binnen het onderzoeksgebied voorkomen of kunnen voorkomen.

Voor het literatuuronderzoek zijn relevante bronnen als www.waarneming.nl, verspreidingsatlassen en relevante beschikbare onderzoeksrapportages.

3.2 Huidig voorkomen beschermde soorten

3.2.1 Vaatplanten

Volgens de beschikbare bronnen zijn geen beschermde planten bekend uit het onderzoeksgebied. Tijdens het veldbezoek is vooral gezocht in kansrijke biotopen, zoals de sloten, watergangen, poelen, ruige randen van graslanden en het bosgebied langs de Allee. Er zijn geen beschermde planten aangetroffen.

3.2.2 Broedvogels

Er zijn diverse algemene broedvogels vermeld binnen het onderzoeksgebied, zoals merel, Kievit, koolmees en vink. Rond het bosje met poel aan de noordkant van het onderzoeksgebied en in de buurt van het 'Baronnenlijntje' is de groene specht waargenomen, aan de rand van het onderzoeksgebied. Het is niet uitgesloten dat deze soort binnen het onderzoeksgebied broedt in oude loofbomen. Nesten van deze soort vallen onder beschermingscategorie 5 en zijn volgens de Flora- en Faunawet in principe niet jaarrond beschermd. Alleen wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn ze jaarrond beschermd. Potentiële nestplaatsen zijn aanwezig in het Vossenbroek. Binnen het onderzoeksgebied rond het bosje met poel aan de noordkant van het landgoed zijn geen geschikte holtebomen aanwezig.

In het Vossenbroek in de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn goudhaantje, havik en buizerd waargenomen. Eén waarneming van een steenuil is gedaan op ca. 400 meter te oosten van het onderzoeksgebied.

Tijdens het veldbezoek zijn verder alleen algemene broedvogels waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van uilen en roofvogels. Zo zijn geen horsten en geschikte nestholtes aangetroffen.

3.2.3 Vleermuizen

De bewoners zien regelmatig vleermuizen rond de boerderij vliegen. Het is mogelijk dat het onderzoeksgebied geschikt is als leefgebied voor verscheidene vleermuissoorten.

Verblijfplaatsen

De meest strikte bescherming gaat uit naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Gebouwen met open stootvoegen en openingen kunnen als verblijfplaats dienen voor soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Deze zijn binnen het onderzoeksgebied niet aanwezig. Andere soorten, bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis, gebruiken oude bomen met holtes hiervoor. Op basis van het veldbezoek worden geen verblijfplaatsen binnen het onderzoeksgebied verwacht, vanwege het ontbreken van geschikte holtebomen. Mogelijk dat verderop in het bosgebied Vossenbroek potentiële verblijfplaatsen te vinden zijn, maar deze liggen buiten het onderzoeksgebied.

Essentiële vliegroutes

Veel vleermuissoorten maken gebruik van lijnvormige structuren (bijvoorbeeld bomenrijen en singels) om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Deze vliegroutes zijn alleen beschermd wanneer ze een essentiële schakel vormen binnen het leefgebied van vleermuizen. Hier is sprake van wanneer het verlies van een vliegroute kan leiden tot het verlies aan verblijfplaatsen en het duurzaam behoud van soorten op lokaal niveau gevaar loopt.

Binnen het onderzoeksgebied kan de Allee potentieel een functie als vliegroute vervullen. Maar door het ontbreken van potentiële verblijfplaatsen enerzijds en de aanwezigheid van voldoende potentiële vliegroutes in de vorm van bomenrijen anderzijds, is hier geen sprake van een mogelijke essentiële vliegroute.

Essentieel foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen is alleen beschermd wanneer het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie van een soort. Gezien de biotoopkenmerken van het plangebied en de directe omgeving is er veel potentieel foerageergebied aanwezig in de vorm van bosranden, ruigtes en singels. Essentieel foerageergebied, waarbij het verlies hiervan kan leiden tot het verlies aan verblijfplaatsen, is daarom niet aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

3.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren binnen het onderzoeksgebied. Binnen het onderzoeksgebied kunnen alleen leefgebieden van algemene soorten aanwezig zijn, zoals van vos, ree, haas, egel, mol, bosmuis en rosse woelmuis. Waarnemingen van strikt beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied zijn niet bekend en worden gezien de biotoopkenmerken niet verwacht. Er is extra gelet op sporen van dassen, maar deze zijn niet aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Dassen zijn wel aanwezig in het gebied. Op 400 m ten oosten van het onderzoeksgebied ligt een verlaten dassenburcht, maar dat ligt buiten de invloedssfeer van de maatregelen.

3.2.5 Amfibieën

Er zijn geen waarnemingen bekend van amfibieën binnen het onderzoeksgebied. De twee poelen binnen het plangebied kunnen leefgebied vormen voor algemene amfibieën als bastaardkikker, bruine kikker en kleine watersalamander. De zuidelijk gelegen poel is recent aangelegd en wordt geregeld onderzocht (mond.med. Dhr. Bokma), hierbij zijn alleen kleine watersalamanders en bastaardkikkers gevangen. Tijdens het veldbezoek op 23 juni zijn hier bastaardkikkers gehoord. Het voorkomen van strikt beschermde soorten zoals kamsalamander, wordt gezien de bekende verspreidingsgegevens uitgesloten.

3.2.6 Reptielen

Er is één waarneming bekend van hazelworm 250 meter ten oosten van het onderzoeksgebied, langs de Wiemanstraat. Het habitat van de soort bestaat onder meer uit (vochtige) bossen, bosranden en houtwallen. Het is niet uitgesloten dat het Allee en het oostelijk gelegen bosperceel leefgebied vormt van de hazelworm. Het voorkomen van overige soorten reptielen wordt gezien de biotoopkenmerken en/of natuurlijk verspreidingsgebied uitgesloten.

3.2.7 Overige beschermde soorten

Uit de gebruikte bronnen zijn geen waarnemingen bekend over het voorkomen van overige beschermde soorten. Tijdens het veldonderzoek zijn ook geen overige beschermde soorten aangetroffen. Gezien de biotoopkenmerken en/of natuurlijk verspreidingsgebieden worden deze niet verwacht. Het voorkomen van andere beschermde soorten is gezien de vegetatie- en terreinkenmerken uitgesloten.

3.3 Mogelijke negatieve effecten op beschermde soorten

3.3.1 Mogelijke storende factoren door het initiatief

Fysieke aantasting

- Bij het kappen van een aantal slecht vitale bomen langs het Allee, bouwrijp maken voor de woningen en graafwerkzaamheden voor de natuurinrichting kunnen vaste verblijfplaatsen van dieren vernietigd worden, dieren kunnen ook onopzettelijk gedood of verwond worden.

Verstoring

- Het kappen van een aantal slecht vitale bomen langs het Allee, bouwrijp maken voor de woningen en graafwerkzaamheden voor de natuurinrichting kunnen verstoring door geluid en menselijke aanwezigheid veroorzaken, dit is tijdelijk van aard gedurende de aanlegfase. Deze verstoring zal lokaal optreden met beperkte uitstraling naar de omliggende gebieden.
- Verstoring door licht vanaf de nieuwe woningen, dit kan plaatsvinden in de gebruiksfase. Naar verwachting zal de effectafstand slechts een paar meter bedragen.

3.3.2 Broedvogels

Overige broedvogels

Er wordt aangenomen dat binnen het onderzoeksgebied algemene vogels broeden. Deze vogels zullen dan zeer waarschijnlijk tijdelijk verstoord worden gedurende de werkzaamheden. De effecten zullen minimaal zijn omdat er voldoende geschikt habitat in de directe omgeving van het plangebied aanwezig is. Door buiten het vogelbroedseizoen te werken dat grofweg loopt tussen half maart en half juli, wordt eventuele schade aan overige broedvogels voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten categorie 5

Potentiële nestplaatsen van groene specht in het Vossenbroek worden niet aangetast, er worden geen holtebomen verwijderd. Verstoring van deze nestplaatsen is ook niet aan de orde, het leefgebied ligt naar verwachting buiten de effectafstand van de maatregelen. Geschikte holtebomen zijn voldoende voorhanden buiten het onderzoeksgebied. De functionaliteit van het leefgebied is gewaarborgd.

3.3.3 Grondgebonden zoogdieren

Algemene zoogdiersoorten kunnen het onderzoeksgebied gebruiken als leefgebied. De maatregelen zullen een minimaal effect op het leefgebied hebben, doordat bij het plan voldoende geschikt biotoop behouden blijft, en uiteindelijk toeneemt.

3.3.4 Reptielen

Het is niet uitgesloten dat het Allee en het oostelijk gelegen bosperceel leefgebied vormt van de hazelworm. Er is geen sprake van fysieke aantasting of verstoring van het leefgebied door de maatregelen, omdat de bermen van de laan niet aangetast worden. Er worden verder geen maatregelen uitgevoerd richting het Vossenbroek. De functionaliteit van het leefgebied is gewaarborgd. Door de uitvoering van de natuurinrichting zal het leefgebied effectief toenemen.

3.4 Toetsing aan de Flora- en Faunawet

In de onderstaande tabel zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet opgenomen (zie Bijlage 2).

Soortgroep	Categorie	Verbodsbepaling
Algemene grondgebonden zoogdieren	Tabel 1	Verstoring en vernietiging van vaste verblijfplaatsen (art. 11)
Broedvogels	Vogels	Verstoring en vernietiging van nest- en verblijfplaatsen (art. 11)

Tabel 1: Mogelijke overtredingen van de Flora- en Faunawet bij uitvoering van de maatregelen.

3.5 Ecologisch werkprotocol

In onderstaand ecologisch werkprotocol is een aantal maatregelen en uitvoeringsvoorschriften opgenomen waarmee de negatieve gevolgen voor in het wild voorkomende beschermde soorten planten en dieren zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

- Schade aan broedvogels moet altijd voorkomen worden. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd worden (vóór half maart en na half juli). De periode is een indicatie, een aantal soorten hebben een afwijkende broedperiode, deze soorten komen niet voor in het onderzoeksgebied. Er kan alleen onder voorwaarde dat broedvogels niet worden verstoord in het broedseizoen worden gewerkt;
- Zoveel mogelijk één kant op uitwerken, grondgebonden zoogdieren krijgen de kans de locatie van werkzaamheden te ontvluchten;
- Terreindelen die gehandhaafd blijven, worden zoveel mogelijk met rust gelaten;
- Voor de overige soorten is het noodzakelijk te voldoen aan de zorgplicht. Er dient hiertoe continue gelet te worden op de aanwezigheid van al dan niet beschermde flora en fauna, onnodige aantasting en verwonding (dieren) moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Indien onverhoopt strikt beschermde soorten aangetroffen worden, worden passende maatregelen getroffen.

3.6 Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing

Door de uitvoering te laten plaatsvinden volgens het ecologisch werkprotocol kan een deel van de negatieve gevolgen voor beschermde soorten voorkomen of beperkt worden. Echter niet alle schade is te vermijden, waardoor voor een aantal soorten verbodsbepalingen worden overtreden (Tabel 3.5). De Flora- en Faunawet biedt enkele mogelijkheden om uitzonderingen te maken op verbodsbepalingen in de vorm van vrijstellingen en ontheffingen.

- De algemene grondgebonden zoogdieren vallen onder tabel 1 van de Flora- en Faunawet, voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling Van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.

Beschermingsniveau	Beïnvloede soorten
Tabel 1: soorten met algemene ontheffing	Algemene grondgebonden zoogdieren
Tabel 2: Overige soorten met voorwaardelijke vrijstelling	-
Tabel 3 (bijlage AMvB): streng beschermde soorten	-
Tabel 3 (bijlage IV Habitatrichtlijn): streng beschermde soorten, geen ontheffing mogelijk	-

Tabel 2: Beschermde soorten waarvoor de Flora- en Faunawet mogelijk van toepassing is.

3.7 Positieve effecten op soorten flora en fauna

Door ontwikkeling van natte hooilanden, poelen en singels zal het leefgebied van veel soorten flora en fauna toenemen in het onderzoeksgebied.

De volgende bijzondere natuurwaarden en beschermde en/of Rode Lijst soorten kunnen hier van profiteren:

- Aardbeivlinder en bruine vuurvlinder: beide soorten komt voor in het Wisselse Veen, in de omgeving van het plangebied. De soorten komen voor op natte schraalgraslanden of hooilanden.
- Bijzondere planten van natte hooilanden, zoals ratelaar, rietorchis en dotterbloem.
- Vleermuizen: geschikt foerageergebied wordt verhoogd, veel soorten jagen boven water en langs singels.
- Kamsalamander: de soort komt momenteel niet in de directe omgeving van het plangebied voor, maar door de aanleg van (visloze) poelen wordt potentieel leefgebied gerealiseerd. De soort is een doelsoort binnen het beleid van de Provincie Gelderland (GNN).

4 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

4.1 Inleiding

Voor de Ecologische Hoofdstructuur is door de provincie Gelderland een aantal criteria opgesteld waaraan wordt getoetst of een plan invloed heeft op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Op 9 juli 2014 hebben Provinciale Staten de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vastgesteld. De gebieden van de EHS zijn nu ondergebracht in het Gelders Natuur-netwerk (GNN).

Het provinciale beleid kent voor de ruimtelijke structuur van het GNN een aantal onderdelen, waaronder Landbouwon ontwikkelingsgebied, Verwevingsgebied, Extensiveringsgebied en Natuur en Landschap. In gebieden binnen het GNN zijn geen bestemmingen toegestaan welke de kernkwaliteiten significant aantasten. Wel nieuw is dat nieuwbouw binnen de begrenzing van het GNN per definitie als significant worden gezien, wegens verlies aan areaal. Er zijn specifieke regels voor groot- en kleinschalige ontwikkelingen.

Het provinciale beleid kende voor de ruimtelijke structuur van de EHS drie onderdelen, te weten EHS-natuur, EHS-verweving en ecologische verbindingzones. Deze drie onderdelen zijn alle drie van belang voor behoud en herstel van de biodiversiteit, maar er gelden wel aparte beleidsregels. EHS-natuur is van belang voor specifieke soorten in natuurgebieden. De verbindingzones zijn belangrijk om gebieden met elkaar te verbinden en daarmee de versnippering tegen te gaan. EHS-verweving is bedoeld voor soorten die gebonden zijn aan gebieden waarin veel natuurelementen en natuurkwaliteiten verweven zijn met agrarisch en ander gebruik van het cultuurlandschap.

In het nieuwe beleid kent de provincie naast het GNN ook groene ontwikkelzones. Dat zijn zones die bestaan uit gebieden met andere functies dan natuur, die ruimtelijk verweven zijn met de natuur van de GNN en daar functioneel mee samenhangen, waarin wordt ingezet op versterking van de samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden.

4.2 Toetsingskader

Binnen het Gelders Natuurnetwerk geldt de 'nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast. Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van het GNN.
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden

(aaneengeslotenheid).

- Een belemmering van het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

In de groene ontwikkelzones (GO) geldt de 'ja, mits'-benadering. Bij de nieuwe werkwijze zal de provincie streng zijn op wat al natuur is en ruimer op die plekken waar ontwikkeling van kwaliteiten wenselijk is. Natuurbescherming zal meer plaatsvinden volgens een saldobenadering: ingrepen moeten per saldo over het geheel aan kwaliteiten een plus opleveren

4.3 Ligging plangebied ten opzichte van de GNN en GO

Een klein deel van het onderzoeksgebied maakt onderdeel uit van het GNN, het betreft de gronden ten oosten van het Allee. Dit deel maakt onderdeel uit van het deelgebied Wissel-Emst (nr.108) (zie afbeelding 6). Het Allee is onderdeel van een groene ontwikkelzone (GO). De specifieke kernkwaliteiten zijn opgenomen in bijlage 2. Relevante punten zijn verwerkt in tabel 3.

Afbeelding 6: Ligging plangebied ten opzichte van het GNN en groene ontwikkelzones (GO) (Bron: Provincie Gelderland)

Afbeelding 7: Ligging plangebied ten opzichte HEN-wateren (Bron: Provincie Gelderland)

4.4 Mogelijke effecten op het GNN en GO

In Tabel 3 is aangegeven welke kernkwaliteiten en omgevingscondities relevant zijn voor de effectbeschrijving en beoordeling voor de ontwikkeling van Landgoed De Emsterhof.

Kernkwaliteit / omgevingsconditie	Relevantie
Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden. Hier specifiek Parel Vossenbroek: broekbos (13 ha) en kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen.	Relevant
Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van het GNN	Niet relevant, er worden geen leefgebieden doorsneden
Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is	Niet relevant, er vind geen aantasting plaats van leefgebieden van de betreffende soorten. Zie hoofdstuk 3 van dit rapport
Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid)	Niet relevant, de maatregelen doorkruisen geen grote natuurlijke eenheid
Een belemmering van het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.	Niet relevant, de maatregelen doorkruisen geen grote natuurlijke eenheid
Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren	Relevant
Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast	Niet relevant, de voorgenomen natuurontwikkelingen versterken natuurdoeltypen van het GNN (vochtig hooiland)
Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden)	Niet relevant, de verhoging van geluidsbelasting door de maatregelen zijn verwaarloosbaar

Tabel 3: Kernkwaliteiten en omgevingscondities voor het GNN en GO in de omgeving van het onderzoeksgebied Landgoed De Emsterhof.

4.5 Effectbeschrijving en -beoordeling

4.5.1 Vermindering areaal en kwaliteit van bestaande natuur

Alleen de eikenlaan, het Allee, ligt binnen de OG en kan worden beïnvloed door de maatregelen. Deze bomenlaan is nu onderdeel van een wandelroute (Lobrinker Klompenpad) en wordt verder gebruikt als toegangspad voor onderhoud en beheer van de aanliggende percelen.

De bomenlaan blijft behouden en krijgt zijn functie als ontsluitingsweg terug, maar blijft onverhard en er wordt geen verlichting toegepast. Alleen bewoners zullen gebruik maken van de weg, de toename van verkeer ter plaatse is verwaarloosbaar.

Er hoeven t.b.v. het initiatief geen bomen te worden gekapt. Hooguit enkele slecht vitale bomen worden gerooid. Dit valt onder bestendig beheer en onderhoud en heeft geen invloed op het areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden. De kernkwaliteit 'kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen' in de vorm van het Allee wordt niet aangetast.

Parel Vossenbroek wordt niet aangetast, hierbinnen vinden geen maatregelen plaats in het kader van de ontwikkeling van het landgoed. Het voornemen is wel om in het deel beheermaatregelen uit te voeren om de natuurkwaliteit van het bos te versterken. Dit wordt uitgevoerd in samenspraak met het Geldersch Landschap, de terreineigenaar van de overige delen van het Vossenbroek.

Er is bij dit aspect geen sprake van aantasting van de kernkwaliteiten van het gebied, alleen verbetering.

4.5.2 Verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren

HEN-wateren betreffen watergangen van het hoogst ecologische niveau. Het benadert de meest een natuurlijke situatie. De provincie wil die ecologische waarde beschermen en eventuele negatieve beïnvloeding terugdringen. Het dichtstbijzijnde HEN-water ligt op 650 meter verwijderd van het onderzoeksgebied (zie afbeelding 7). Er vinden geen ingrepen plaats die deze watergang beïnvloeden.

Er is bij dit aspect geen sprake van aantasting van de kernkwaliteiten van het gebied.

4.6 Versterking kwaliteit van de GNN en GO door de voorgenen maatregelen

Het inrichtingsplan van Landgoed De Emsterhof omvat de aanleg van nieuwe natuur. In

De volgende natuurtypen worden op het landgoed ontwikkeld, die aansluiten op het GNN:

- N10.02 (vochtig hooiland) in de lage delen
- N12.02 (kruiden en faunairijk grasland) op de hogere weidegronden
- N14.03 (haagbeuken- en essenbos) in de bossen die tot het landgoed behoren

De volgende kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen die voor dit deelgebied van de GNN en OG zijn gedefinieerd worden direct of indirect positief beïnvloed door de voorgenen natuurontwikkeling:

Kernkwaliteiten natuur en landschap

- Wisselse Poort: ecologische verbinding Veluwe - IJsselvallei
- Ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de Grift voor kamsalamander
- Parel Vossenbroek: broekbos van 13 ha
- Cultuurhistorische waarden van o.m. nederzettingen, oude ontginningen (enken) en boerderijen
- Wisselse Veen: natuurontwikkelingsgebied met natte schraallanden
- Kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen
- Abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling) en Groene Ontwikkelingszone

- Ontwikkeling ecologische verbinding Oost-Veluwe - IJssel langs de Grift als natuurlijke, vispasseerbare beek: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omringende landschap
- Ontwikkeling Wisselse Veen: natte schraallanden, heide en veen met beekjes
- Ontwikkeling Wisselse Poort: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones
- Ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden
- Ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- Ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen
- Ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe; houtsingels, beken en (schrale) graslanden

5 Conclusies

5.1 Flora- en faunawet

In het onderzoeksgebied komen soorten voor die door de Flora- en Faunawet worden beschermd. Door de maatregelen volgens het ecologisch protocol uit te voeren, kunnen negatieve gevolgen voor beschermde soorten voorkomen worden. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de zorgplicht. Een ontheffing is voor dit project niet nodig.

Door inrichting van nieuwe natuur wordt geschikt leefgebied van veel beschermde soorten en Rode Lijst soorten gerealiseerd.

5.2 Gelders Natuurnetwerk

Er treedt door de uitvoering van de maatregelen geen (significante) aantasting op van de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en groene ontwikkelzone (GO).

Door de voorgenomen natuurontwikkeling worden direct of indirect kernkwaliteiten en ontwikkeldoelen van de GNN en OG versterkt en positief beïnvloed.

6 Bronnen

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden
- Peter Twisk, Annemarie van Diepenbeek en Jan Piet Bekker. Veldgids Europese zoogdieren, KNNV
- Provincie Gelderland, Omgevingsvisie Gelderland (maart 2015)
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden
- www.atlasleefomgeving.nl
- Atlas Gelderland (Provincie Gelderland). <http://ags.prvgld.nl>
- Kernkwaliteiten GNN en GO (Provincie Gelderland). <http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Kernkwaliteiten>
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Flora- en Faunawet

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

Algemene verbodsbepalingen Flora - en faunawet (artikelen 8 t/m 12):

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Tabel 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht van kracht.

Tabel 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt

Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling mits volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffingsprocedure worden doorlopen. Een ontheffing kan alleen worden verleend, indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en) en er zorgvuldig wordt gehandeld. Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden.

Tabel 3: bij AMvB aanvullend aangewezen soorten

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang;
 - ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin);
 - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling,

- zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Tabel 3, Bijlage IV van de Europese habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
 - dwingende reden van groot openbaar belang
- Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting";
 - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en Faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen
 - bescherming van flora en fauna;
 - veiligheid van luchtverkeer;
 - volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) uit te voeren.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde "vaste rust- of verblijfplaats". Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de "aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten" (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de volgende categorieën van vogelsoorten:

- **Categorie 1:** vaste rust- en verblijfplaatsen; Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
 - **Categorie 2:** nesten van koloniebroeders;
Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
 - **Categorie 3:** honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing;
Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
 - **Categorie 4:** vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen;
Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- Daarnaast is er een categorie van nesten van vogelsoorten die, mits er geen

(zwaarwegende) ecologische omstandigheden zijn, niet jaarrond beschermd zijn, maar wel om een onderzoeksinspanning vragen:

- **Categorie 5:** niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst.

Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Zorgplicht

Naast de bovengenoemde categorieën geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving de zogenoemde 'zorgplicht' (artikel 2 van de Flora- en Faunawet). De zorgplicht houdt in dat iedereen die weet of vermoedt dat zijn handelen of het nalaten daarvan, nadelige gevolgen veroorzaakt voor de flora- en / of faunasoorten, verplicht is dergelijk handelen zoveel mogelijk achterwege te laten dan wel de gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang in de provincie Gelderland. Het GNN is de voortzetting van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de provincie Gelderland. De naamverandering houdt verband met de overdracht van de verantwoordelijkheid voor realisatie en beheer van de EHS naar de provincies. Het GNN bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse EHS en anderzijds uit het zoekgebied van 7300 ha voor 5300 ha nieuwe natuur. Daarnaast maken de reeds gerealiseerde delen van verbindingzones deel uit van het GNN. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige natuurwaarden, ten tweede op de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden.

De provincie Gelderland onderscheidt daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO), die bestaat uit gebieden met andere bestemmingen dan natuur die ruimtelijk verweven zijn met het GNN en daar functioneel mee samenhangen en waarin wordt ingezet op versterking van die samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. De zone bestaat uit gebieden met andere bestemming dan natuur en worden ingezet ter versterking van de samenhang tussen natuurgebieden. Er geldt een dubbele doelstelling waarbij er ruimte is voor economische ontwikkeling in combinatie met het versterken van de ecologische samenhang tussen verschillende natuurgebieden. De GO heeft een eigen beschermingsregime wat significante aantasting van de kernkwaliteiten van het gebied moet voorkomen en de realisatie van ecologische verbindingzones moet stimuleren.

Het beleid van de provincie Gelderland biedt, met de Verordening Ruimte, bescherming aan het areaal en de kwaliteit van het GNN. Dit houdt in dat in een bestemmingsplan dat betrekking heeft op gronden gelegen binnen het GNN geen nieuwe functies mogelijk worden gemaakt, tenzij:

- a. geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- b. sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Onder kernkwaliteiten worden de aanwezige en potentiële waarden verstaan, die zijn gebaseerd op de beoogde natuurkwaliteit voor het gebied. Voor zover bekend is de Streekplanuitwerking "Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur (2006) de meest actuele uitwerking hiervan.

De eventueel benodigde compensatie wordt gerealiseerd op gronden die nog geen natuurbestemming hebben in of grenzend aan de GO of grenzend aan het GNN of in het zoekgebied van 7300 ha nieuwe natuur in het GNN, voor zover mogelijk aan of nabij het aangetaste gebied, met dien verstande dat een duurzame situatie ontstaat.

De compensatie wordt planologisch verankerd in hetzelfde dan wel in een ander gelijktijdig vast te stellen bestemmingsplan. De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het aangetaste areaal waarbij een toeslag op de omvang van het aangetaste areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget, volgens de categorieën:

- a. natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag;
- b. tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, vermeerderd met de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- c. tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, vermeerderd met de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- d. bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag van ten minste 2/3 in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer zijn maatwerk.

Om te kunnen bepalen of de kernkwaliteiten van een gebied significant worden aangetast, ziet het bevoegd gezag erop toe dat de initiatiefnemer onderzoek verricht naar de effecten van zijn project. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken zijn door de provincie de te behouden kernkwaliteiten per gebied gespecificeerd.

Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten (Omgevingsverordening Provincie Gelderland, toelichting):

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van het GNN. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied de Veluwe.
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).
- Een belemmering van het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantast.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Rust en stilte zijn kernkwaliteiten van het Gelders Natuurnetwerk en de daarmee verweven Groene Ontwikkelingszone. De provincie wil geen achteruitgang van deze kernkwaliteiten. Daarom zet zij ook het instrument vergunningverlening in ter bescherming van deze kernkwaliteiten.

De EHS, als voorganger van het GNN, kent geen externe werking. De Minister van LNV heeft in 2008 in een brief aan de Tweede Kamer geschreven dat ingrepen buiten de EHS niet hoeven te worden beoordeeld op hun effecten voor de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS. Deze brief vloeide voort uit de Nota Ruimte. Initiatieven buiten de EHS hoeven dan ook niet per definitie getoetst te worden. Wijzigingen binnen de EHS zijn wel toetsingsplichtig. De hier boven geciteerde provinciale regels t.a.v. het GNN gelden dan in eerste instantie ook voor ontwikkelingen binnen het GNN, zoals ook in paragraaf 4.3.1.2 van de Omgevingsvisie (verdieping) wordt uiteengezet.

Bijlage 3 GNN deelgebied Wissel-Emst (deelgebied nr.108)

ALGEMEEN		108
Nr.	Geodetisch naam	Wissel - Emst
Kernwallen delen gebied natuur en landschap	ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)	- Kwadezone op de flank van de Veluwe met alle gradienten en natuurwaarden die daarbij horen - onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe - Wisselse Poort: ecologische verbinding Veluwe - Lisselvallei - ecologische verbinding Oost-Veluwe - Lissel langs de Grit voor kamsalamander en winds; de Grit verbindt de beken met elkaar en met de Lissel - leefgebied das - leefgebied steenuil - sprenger- en bekencomplexen (HEN-waier) - Parol Vossebroek: broekbos van 13 ha - cultuurhistorische waarden van o.m. nederzettingen, oude opritwegen (enken) en boerderijen - Wisselse Veen: natuurontwikkelingsgebied met natte schraallanden - kleinschalig landschap met veel opgaande landschapselementen - abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir - ecosysteemdiensten: recreatie, drinkwater
Aardkundige waarden		Stuwwal van de oostelijke Veluwe
Waardevol open gebied of verkeerstroeg		+
Parol		+
Natte landbouw		+
ONTWIKKELINGSDOELEN	ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)	- ontwikkeling ecologische verbinding Oost-Veluwe - Lissel langs de Grit als natuurlijke, vispasseerbare beek: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omliggende landschap - ontwikkeling Wisselse Veen: natte schraallanden, haid en veen met beekjes - ontwikkeling Wisselse Poort: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones - vermindering barrières A50, N309 en N794 - ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurland - ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën - ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen - ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe: houtsingels, beken en (schrale) graslanden
ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone		- ontwikkeling ecologische verbinding Oost-Veluwe - Lissel langs de Grit als natuurlijke, vispasseerbare beek: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones, aansluitend op het omliggende landschap - ontwikkeling Wisselse Veen: natte schraallanden, haid en veen met beekjes - ontwikkeling Wisselse Poort: singels, graslanden, plas-drasbermen en moeraszones - vermindering barrières A50, N309 en N794 - ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurland - ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën - ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen - ontwikkeling van het kleinschalig landschap langs de voet van de Veluwe: houtsingels, beken en (schrale) graslanden
ecologische verbanden met avz-moed		20. Oost-Veluwe - Lissel, onderdeel wetlandtype: (Veluwe - Lisselvallei); das, kamsalamander, winds en onderdeel Emst - Weutsmer Waarden: (Veluwe - Lisselvallei); das, kamsalamander